

Handläggare
Maria Andersson
Telefon: 08-508 08 640

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Angående remissen om Skrivelse (19/2) om familjehemsplacerade barn

Svar på remiss från Kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med detta tjänsteutlåtande.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Lisbeth Rieser
Avdelningschef

Sammanfattning

Barn/unga som är eller har varit placerade i familjehem av olika skäl skiljer sig från andra barn/unga inom flera viktiga områden. Det finns tydliga redovisningar om hur arbetet kring familjehemsplacerade barn ska organiseras men barnens egen upplevelse av sin familjehemsplacering saknas. Barnets upplevelser och värderingar är en nödvändig kunskapskälla för att kunna stärka placerade barns/ungas möjligheter att få sina olika behov tillgodosedda och minska riskerna att de får illa både under placeringen och i vuxenlivet. Kommunstyrelsen efterfrågar en redovisning ur ett barnperspektiv som svarar på hur kommunen hanterar och tillgodoser placerade barn/ungas behov.

Familjeenheten på Kungsholmen gör alltid individuella bedömningar för att kunna tillgodose barnets/ den unges behov och strävar efter att anpassa sitt arbete efter målgruppen i så hög utsträckning som möjligt. Bland annat arbetar enheten med Resultatbaserad styrning (RBS) och har tagit fram specifika indikatorer i syfte att säkerställa att barnets/ den unges röst framkommer under utredningen och därmed säkra barnets situation.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har sänt ut Stadsledningskontorets (SLK) skrivelse (19/2) om familjehemsplacerade barn på remiss till stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Bromma och Hägersten-Liljeholmen. Remisstiden sträcker sig till 27 maj 2014.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg.

Ärendet

Barn/unga som är eller har varit placerade i familjehem av olika skäl skiljer sig från andra barn/unga inom flera viktiga områden. Dödligheten är nära fem gånger så hög jämfört med andra barn i samma ålder, de använder regelbundet psykofarmaka i högre utsträckning än andra barn/unga och ca 60 % av de barn/unga som placerats i tidig ålder lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet. De har ofta behov av stöd från olika instanser såsom sjukvården, skolan och socialtjänsten, vilket ställer stora krav på god samverkan.

Kommunfullmäktige har antagit som mål att alla stockholmare ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. För att uppnå inflytande över sitt eget liv och möjligheten att förverkliga sina drömmar om ett bra liv är det nödvändigt att höja ambitionen om brukarinflytandet i staden och anpassa verksamheter till dem de är till för. Det är viktigt att stadens organisationers arbete med analys och uppföljning fortsätter att utvecklas.

Inom ramen för arbetet med familjehemsplacerade barn finns redovisningar om hur samverkan ska se ut, socialtjänstens interna processer, kostnad per brukare, skolresultat och öppna jämförelser. Men barnens egen upplevelse av sin familjehemsplacering saknas. Barnets upplevelser och värderingar är en nödvändig kunskapskälla för att utveckla verksamheten. Fokus bör vara att stärka placerade barns/ungas möjligheter att få sina olika behov tillgodosedda och minska riskerna att de far illa både under placeringen och i vuxenlivet.

Kommunstyrelsen vill därför få en redovisning ur ett barnperspektiv som svarar på hur kommunen hanterar och tillgodoser placerade barn/ungas behov att bli lyssnad till, få stöd i skolarbetet, få tillgång till hälso-sjukvård och tandvård, känna trygghet i familjehemmet, ha kontakt med sina föräldrar och syskon, veta varför de bor i familjehemmet, mötas med vänlighet och respekt, påverka beslut

som rör deras vardag och förverkliga sina intressen inom kultur och fritid.

Förvaltningens redovisning ur ett barnperspektiv

I varje ärende som rör familjehemsplacerade barn görs en uppdelning av handläggningen där en av familjevårdsinspektörerna har rollen som barnsekreterare och den andra ansvarar för familjehemmet.

Familjeenheten lägger ner ett gediget arbete i rekryteringen av familjehem och på att matcha barnet/ den unge med rätt familj utifrån kartlagda behov. Enheten arbetar, under förutsättning att det är till barnets bästa, för att placera barnet/ den unge i det egna nätverket. Familjeenheten arbetar kontinuerligt med att motverka vårdssammanbrott då ytterligare ett avbrott i anknytningen och uppbrott riskerar att skada barnets framtida utveckling och hälsa. Resultatet av arbetet är lyckat då sammanbrott är mycket ovanliga.

I ett flertal av stadsdelens ärenden med långvariga familjehemsplaceringar verkar familjeenheten för vårdnadsöverflyttning; antingen till familjehemmet eller särskilt förordnad vårdnadshavare. Detta för att för att behålla kontinuitet och säkerställa trygga uppväxtförhållanden för barnet/ den unge.

Enheten arbetar utefter Resultatbaserad styrning (RBS) som innebär att man vill veta resultat av insatser, vad insatserna har haft för effekter för brukare och att resultat och effekter används för att utveckla och förbättra verksamheten.

Hur kommunen hanterar och tillgodoser placerade barn/ungas behov att:

Bli lyssnad till:

Familjeenheten har tagit fram indikatorer i arbetet med Resultatbaserad styrning i syfte att säkerställa att barnets/ den unges röst framkommer och därmed säkra barnets situation;

- *Hur trivs du i ditt familjehem?*
- *Hur mycket känner du att du tillhör familjen?*
- *I vilken grad känner du dig lyssnad på av ditt familjehem?*
- *Hur tycker du att du har varit lyssnad på av mig (barnsekreteraren)?*
- *Hur tycker du att umgänget med dina biologiska föräldrar fungerar?*
- *Hur trygg känner du dig inför framtiden?*

Barnet/den unge svarar genom att kryssa i något av fyra olika svarsalternativ på varje fråga. Resultatet visar att dessa barn/unga känner sig lyssnade till.

Vidare utför familjeenheten direktintervjuer med barnet utifrån konsultationsdokumentet i verksamhetssystemet *Barns behov i centrum* (BBIC) för att inhämta underlag till bedömning av barnets situation. Familjeenheten träffar barnet och familjehemmet vid minst fyra tillfällen/år; varav två tillfällen är särskilt avsatta för enskilda samtal med barnet/ den unge för att hen ska ges möjlighet att uttrycka sig utan familjehemmets närvaro. Familjeenheten dokumenterar ofta hela citat som barnet/ den unge har sagt för att tydliggöra vad barnet/ den unge har uttryckt.

Få stöd i skolarbetet

Entydig forskning visar att det finns brister i den fysiska och psykiska hälsan samt i skolgången hos placerade barn. Eftersom en lyckad skolgång är en skyddsfaktor för den framtida psykosociala utvecklingen är det mycket viktigt att upptäcka hälso- och skolproblem hos placerade barn och ge dem rätt insatser¹. Familjeenheten träffar kontinuerligt och vid behov förskola/ skola och kartlägger barnets/ den unges skolsituation samt följer upp barnets/den unges skolprestationer. Om barnet med anledning av placeringen behöver byta skola, ansvarar familjeenheten för att kontakta mellan barnet/ den unges hemskola och den nya skolan initieras. Detta för att säkerställa att den nya skolan ges ändamålsenlig information och kunskap om barnet/den unge för att på bästa sätt kunna erbjuda barnet/den unge en god skolgång.

Få tillgång till hälso-sjukvård och tandvård

Familjeenheten använder dokument gällande hälso-sjukvård och tandvård i BBIC vid utredningen av barnet och följer nogsamt upp dessa frågor. När ett barn placeras finns det rutiner för att säkerställa att till exempel journaler flyttas över till rätt BVC-mottagning.

Känna trygghet i familjehemmet

Familjeenheten har tagit fram en indikator i sitt arbete med Resultatbaserad styrning gällande barnets/ den unges upplevelse av trygghet, se rubriken *Bli lyssnad till*. Vid utredning samt vid varje uppföljningstillfälle får barnet direkta frågor angående trygghet och

¹ 1. Vinnerljung B, Berlin M, Hjern A. Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling. I Social rapport 2010:227-266. Stockholm: Socialstyrelsen.

tillhörighet. Detta gör att barnet/den unge vet att frågorna om trygghet och tillhörighet är viktiga, att de följs upp och att deras egen upplevelse har betydelse. Resultatet visar att barnen/de unga upplever trygghet i familjehemmet.

Ha kontakt med sina föräldrar och syskon

Familjeenheten har som mål att säkerställa god kontakt med barnets/den unges naturliga nätverk. En umgängesplan formuleras där det till exempel definieras hur ofta barnet/ den unge och familjen ska ses och ha telefonkontakt. Bedömningarna gällande hur umgänget ska se ut är alltid individuella, med hänsyn till det enskilda barnets bästa. Om barnet/ den unge befinner sig i en utsatt situation kan umgänget till exempel ske i en annan persons närvaro, på neutral plats eller i familjehemmet. Familjeenheten utvärderar alltid umgänget.

Veta varför man bor i familjehemmet

Familjeenheten ger kontinuerligt åldersadekvat information till barnet/den unge om varför de bor i familjehemmet. Familjeenhetens familjehemssekreterare/barnsekreterare finns tillgängliga för att besvara barnet/ den unges frågor angående sin situation.

Mötas med vänlighet och respekt

Familjeenheten har ett professionellt bemötande som präglas av empati, medkänsla och respekt för den enskilde. Inom enheten finns hög grad av medvetenhet och vilja om att säkerställa ett gott bemötande. Familjeenheten strävar till exempel efter att anpassa sitt arbete efter målgruppen i så hög utsträckning som möjligt genom att till exempel genomföra samtal i en miljö där barnet/ den unge känner sig bekväm och att vara lyhörd för barnets/ den unges behov. Exempel är att man avbryter om man märker att barnet/ den unge är för trött för att orka fortsätta och istället erbjuder ett annat tillfälle och att samtalstekniken anpassas efter barnets/den unges mognad och förmåga. Det är angeläget att barnet/ den unge inte känner sig utsatt i kontakten med familjeenheten.

Påverka beslut som rör deras vardag

Familjeenheten för kontinuerligt dialog med barnet/ den unge och säkerställer att barnets/ den unges röst blir hörd. Det är viktigt att barnet/ den unge känner sig involverad och upplever att hen blir tagen på allvar. Familjeenheten säkerställer att barnet/ den unge vet att hen kan och har rätt till att själva ta kontakt med familjeenheten samt ser till att de får återkoppling på sina frågor och funderingar. Om barnet till exempel uttrycker ett missnöje över sin situation/ placering följer familjeenheten upp barnets situation och

dokumenterar vad barnet/ den unge har sagt och svaret som barnet/ den unge fått. Familjeenheten följer kontinuerligt upp barnets/ den unges situation.

Förverkliga sina intressen inom kultur och fritid

Familjehemsplacerade barn/unga ska ha likvärdiga möjligheter till intressen inom kultur och fritid som andra barn. Familjeenheten gör individuella bedömningar för att kunna tillgodose barnets/ den unges behov av intressen inom kultur och fritid. Familjeenheten uppmuntrar en meningsfull fritid och att barn/ unga ska vara aktiva utifrån sin ålder och prova på olika aktiviteter för att kunna ha möjlighet att få intressen. Barnets/ den unges fritidsaktiviteter följs aktivt upp regelbundet.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.
